

การพัฒนาาระบบติดตามยาเหลือใช้ในผู้ป่วยโรคเรื้อรัง โรงพยาบาลไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ
Development of a Leftover Medication Monitoring System for Patients with Chronic
Diseases at Phrai Bueng Hospital, Sisaket Province, Thailand

เสริมศิริ กงศรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา (Development Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปริมาณและมูลค่ายาเหลือใช้ในผู้ป่วยโรคเรื้อรัง พัฒนาระบบติดตามยาเหลือใช้ และประเมินผลของระบบดังกล่าวต่อมูลค่ายาเหลือใช้ รวมถึงความพึงพอใจของผู้ป่วยต่อระบบที่พัฒนา ดำเนินการศึกษาในคลินิกโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCD Clinic) โรงพยาบาลไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างคือผู้ป่วยโรคเรื้อรังจำนวน 60 คน คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เก็บข้อมูลระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2569 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบบันทึกข้อมูลทั่วไป แบบบันทึกปริมาณและมูลค่ายาเหลือใช้ และแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ Paired t-test กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิเคราะห์พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 60 มีอายุ 70 ปีขึ้นไป ร้อยละ 43.4 ส่วนใหญ่ป่วยด้วยโรคเบาหวานและใช้ยามากกว่า 5 รายการต่อวัน ร้อยละ 58.4 โดยพบประวัติการเกิดยาเหลือใช้ ร้อยละ 76.7 สาเหตุสำคัญเกิดจากการปรับเปลี่ยนแผนการรักษา ร้อยละ 41.7 ปริมาณยาเหลือใช้เฉลี่ย 3.13 รายการต่อคน จำนวนเม็ดยาเฉลี่ย 235.32 เม็ด และมูลค่ายาเหลือใช้เฉลี่ย 412.03 บาท ภายหลังจากพัฒนาระบบติดตามยาเหลือใช้ พบว่ามูลค่ายาเหลือใช้ลดลงจาก 390.98 บาท เป็น 262.15 บาทต่อคน และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.003$) นอกจากนี้ ผู้ป่วยมีพฤติกรรมการใช้ยาอยู่ในระดับปานกลาง (Mean = 3.02, S.D. = 1.91) และมีความพึงพอใจต่อระบบอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.41, S.D. = 0.566) โดยเฉพาะด้านความสะดวกของระบบแจ้งเตือนและความมั่นใจในการใช้ยา

ผลการศึกษาสะท้อนว่าระบบติดตามยาเหลือใช้ที่พัฒนาขึ้นสามารถช่วยลดปัญหา ยาเหลือใช้ ส่งเสริมพฤติกรรมการใช้ยาที่เหมาะสม และเพิ่มความพึงพอใจของผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เกิดจากการบูรณาการการติดตามยาคงเหลือ การให้คำแนะนำรายบุคคลโดยเภสัชกร และการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารผ่านแอปพลิเคชัน LINE เพื่อแจ้งเตือนการรับประทานยา ซึ่งช่วยเพิ่มความตระหนักและสนับสนุนการใช้ยาอย่างเหมาะสม ดังนั้นระบบดังกล่าวจึงมีศักยภาพในการประยุกต์ใช้ในระบบบริการเภสัชกรรมระดับโรงพยาบาลชุมชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการยาและลดความสูญเสียทางเศรษฐศาสตร์สาธารณสุขในระยะยาว

คำสำคัญ : ยาเหลือใช้, ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง, ระบบติดตามยา, พฤติกรรมการใช้ยา, โรงพยาบาลชุมชน